

כאיל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא

ממזן רבן של ישראל רבנו בעל אילת השחר שליט"א

מספריו הק' ומכתבי תלמידים

גליון 38 במדבר תשע"ד

מתורת הפרשה

איש על דגלו באותות לבית אבותם

חז"ל מפליגים גודל ענין הדגלים, במד"ר פרשה ב' ד' הה"ד מי זאת הנשקפה וגו' קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם וכל האומות מסתכלין בהן ותמהים ואומרים מי זאת הנשקפה וגו' אומרים להם האומות שובי שובי השולמית הדבקו לנו בואו אצלנו ואנו עושים אתכם שלטונים הגמונים וכו' וישראל אומרים מה תחזו בשולמית מה גדולה אתם נותנים לנו שמא כמחולת המחנים שמא אתם יכולים לעשות לנו כגדולה שעשה האלוקים במדבר דגל מחנה יהודה דגל מחנה ראובן דגל מחנה דן דגל מחנה אפרים יכולים אתם לעשות לנו כך עכ"ל המדרש. צ"ע מה סיבה היא הדגלים מדוע לא יכולים האומות לעשות להם דגלים לכל אומה ומדינה יש דגל משלה ואף אם לא הי' לאומות דגלים ילמדו מעתה לעשות דגלים, ועוד הרי הדגלים כבר אינם קיימים עתה רק במדבר היו דגלים ומה טעם הוא שלא לידבק באומות, אי' בדחז"ל מדר"ר פרשה ב' שכשירד הקב"ה על הר סיני למתן תורה ירדו עמו כ"ב רבבות מלאכים והיו מצויינים בדגלים ונתאו ישראל לדגלים כמותם וע"כ אמר הקב"ה כיון שחפצתם בדגלים איש על דגלו וכ"ת מהו ענין הדגלים אצל המלאכים, אי' בספרים שכל דבר גשמי יש לו שורש רוחני בשמים ואלא כאשר משתלשל ויורד לארץ הוא מתגשם הדגלים אצל המלאכים היינו ענין רוחני וכשמשתלשל לעוה"ז הוא בצורה של דגלים מ"מ צ"ב מהו הפלגת מעלת הדגלים שנתאו ישראל לזה, אי' בדחז"ל עי' ברמב"ן שירד כסא הכבוד ומסביבו מחנות המלאכים וחיות הקודש בדגלים, והביאור דעיקר השראת השכינה היא בעליונים שכינת עוזו בגבהי מרומים וראו שהשראת השכינה היא בצורה כזאת של גדודי כ"ב רבבות מלאכים וחז"ל דרשו שאין הקב"ה משרה שכינתו על פחות מכ"ב רבבות עם דגלים והתאוותם היתה ג"כ לענין זה נתאו להשיג מדרגה זאת של השכינה ביניהם כפי שראו למעלה דגלים של כ"ב רבבות מלאכים זה האופן לזכות להשראת השכינה דכמו שהשראת השכינה בעליונים היא בצורה כזו כך בתחתונים. אי' במדרש שלכל שבט הי' צבע לדגלו מפה צבועה כצבע האבן של אותו השבט בחשן התאוותם לא היתה לדגל גרידא אלא אחר מתן תורה שנתגלה הקב"ה והוריד שכינתו מן השמים להר סיני מעמד שלא הי' כמותו וראו איך היא התגלות השכינה יצאה נשמתן מגעגועים איך יוכלו להשרות שכינה ביניהם כבין העליונים וזה ע"י הדגלים, ודאי שלא מתחילים בדגלים בלי קיום תורה ומצות, מיהו מלבד התורה והמצות שהם סיבה להשראת השכינה כך הוא הסדר שיהי' הארון והלוחות שבו במרכז וישראל סביבו במרחק בדגלים אומות העולם ודאי יכולים לתת דגלים אך דגל כזה אינו אלא סמל בעלמא את העונג שיכולים לזכות ע"י הדגלים השראת השכינה עונג רוחני אין באפשרות האומות לתת לנו מה תחזו בשולמית כמחולת מחנים מלכים שלטונים שררות אתם יכולים לתת לנו אבל כ"ז מת בלי חיות אמתית דבר החולף ועובר בנ"א היום כאן ומחר שם מה יש לו מזה העיקר הוא הטעם הרוחני של השראת השכינה שהתגעגעו לזה כל הדורות לא רק במדבר ונזכר עוד בע"ה שמצב זה של השראת השכינה בגאולה השלמה. (עזי ומגני עמי קל"ו)

כוחו של שבט לוי

שבט לוי נמנה בדגלי מדבר מבין חודש ומעלה לעומת בניי שנמנו מבין עשרים ומעלה ובינה נא זאת יונק שדים בן חודש עדיין אינו בעל בחירה כלל ואם בשבט לוי הוא נמנה כבר נכנס הוא למנין הפקודים של שבט לוי ומצבאות ה' הוא זהו כוחו של שבט לוי אשר זכו לה ע"י עבודתם השלימה ללא שום כשלון וירידה כח השבט כות של ציבור שלם נותן עוז ותעצומות לכלל כולו עד שגם יונקי שדים מכלל צבאות ה' הם צא ולמד מה גדול כח הרבים המתאגדים אגודה לעצמם לעומת כח היחידים הנה בניי חטאו בעגל וחז"ל אומרים דלא כל הששים רבוא חטאו בני לוי הרגו בבני ישראל רק כשלת אלפי איש ואף שהיו עוד שחטאו במחשבה וכו' אבל וודאי וודאי שהיו הרבה מבניי שלא חטאו כלל יהושע בן נון לא חטא שהרי היה מחוץ למחנה באותם מ' יום שמשו רבינו היה על הר סיני ולא ידע כלל מהנעשה בתוך המחנה ומן הסתם היו עוד רבבות צדיקים שלא השתתפו בחטא העגל ואולי אף יותר מכ"ב אלף בני לוי ואעפ"כ לא זכו למה שזכו בני לוי עכב אליקים במעמד הר סיני היה רק כ"ב אלף מלאכים כנגד כ"ב אלף בני לוי ומדוע לא הצטרפו עוד מלאכים לפמליא של מעלה כנגד כל אותם רבבות מישראל שלא חטאו בעגל אלא כאן טמון כח השבט שנתאגד ונבדל לעצמו שבט לוי היה כולו על טהרת הקודש ונתאגדו בכח הציבור לעומת שאר האלפים ורבבות מבניי שהם שלא חטאו בעגל אבל נשארו יחידים ולכלל ציבור לא הגיעו צבא פמליא של מעלה הרי הוא לעומת צבא עובדי ה' למטה ובצבא עובדי ה' נמנים רק אלו שקבעו שם וחבורה לעצמם והבדילו עצמם מכל הסובב אותם יחידים שמספרם יהיה מרובה ככל אשר יהיה לכלל שבט לעצמם לא יגיעו ובתוך צבא ה' לא יהיו נמנים. (עזי ומגני עמי קכ"א)

יומא דהילולא דמרן הגאון רבי יעקב משה מרדכי הלוי סולובייצ'יק זצ"ל נלב"ע י"ט אייר תשנ"ה – המשך מגליון הקודם

על מרן הגר"ח"ק

ידוע היה הגר"ח בטבעיות עין מיוחדת שהיה בו, ושח רבנו, שאמר לו הגר"ח בתקופה [כחצי שנה] שהיה חבר חדר של מרן הגר"ח"ק שליט"א בלומזא, עוד תראה שבעוד 50 שנה ירדפו אחריו [מרן הגר"ח"ק] לבקש ממנו ברכות. (מנחת תודה עמ' קל)

מבחן לבחורים בכפר סבא

וכשרבנו כיהן כראש ישיבת חפץ חיים בכפר סבא, קרא להגר"ח שיבוא לבחון את הבחורים בישיבה, והיה דרכו להגיד רמב"ם ולשאול את התלמידים מה זה קשור לסוגיא. (מפי רבי דוד כץ שליט"א) [וציין רבנו שליט"א שרב חלקו של הגר"ח בכך שהתמנה רבנו להיות ראש ישיבה בכפר סבא].

אצל מרן החזו"א

סיפר רבינו שכשידידו הגר"ח סולובייצ'יק ז"ל נכנס למרן חזון איש ז"ל, שאל אח"כ מרן ז"ל את בני ביתו מי היה כאן, וכשא"ל שזה היה ר"ח נכדו של הגר"ח זצ"ל אמר עכשיו אני מבין. עכ"ד. (אעלה בתמר עמ' ע"ד)

גיוס בנות

שח לנו רבי יעקב נטע בעק שליט"א, שבעת גזירת גיוס בנות, הפעיל רבנו את הגר"ח שיעשה פעולות מסוימות להצלת הגזירה במדינת שוויץ, והרבה פעלו לביטול הגזירה.

הערכה לתלמידים

שח לנו כ"ק האדמו"ר מקאפיטשניץ שליט"א: כשהוא נסע לשוויץ וביקר בציריך, ופגש את הגאון הגדול ר' משה סולובייצ'יק זצ"ל שישב שם כמה שורות מאחורי הבימה. ושאל מיד מי הוא היהודי המרומם הזה, ואמרו לו שזה ר' משה, נגש אליו וסיפר לו שהוא תלמיד של רבנו, מיד אמר ר' משה יש לנו דרך ארץ מתלמיד של ר' אהרן לייב. ומאידך גיסא, שח לנו רבי יעקב נטע בעק שליט"א שהיו מגיעים בחורים מלוצרן בעת שכיהן שם הגר"ח כראש ישיבה לבית רבנו, היה מקבלם בחביבות גדולה ואומר בהתפעלות 'הא, תלמידים של ר' משה'. פעם התבטא רבנו: חבל שלא ניצלתי את ר' משה בתקופה שהיינו יחד יותר. והוסיף רבנו ואמר כי מרן הגר"ח הוריש את כשרונותיו הגדולים לשנים מנכדיו ואחד מהם זה ר' משה.

דברי תורה שאמר רבנו בשם הגר"ח

להתברך בברכת כהנים

בחולין מ"ט א' איתא ישמעאל כהנא מסייע כהני מאי היא דתניא כה תברכו וגו' ר' ישמעאל אומר למדנו ברכה לישראל מפי כהנים לכהנים עצמם לא למדנו כשהוא אומר ואני אברכם הוי אומר כהנים מברכים לישראל והקב"ה מברך לכהנים ר"ע אומר וכו' אלא ר"ע ברכה לכהנים מני"ל ארנב"י מואברכה מברכין ומאי מסייע כהני דמוקי לה לברכת כהנים במקום ברכה דישראל ופרש"י אצל ברכת ישראל דהכי עדיפא דמשמע שמתברכין הן עם השאר. והנה מדאמרו כהנא מסייע כהני משמע שעדיף להתברך בברכה כללית מאשר בברכה פרטית ומשום"ה הוא מסייע לכהנים במה דס"ל שהכהנים מתברכים עם ישראל ובדרך כלל אנשים לא נהנים כשמברכים אותם ברכה כללית אלא מעדיפים ברכה פרטית והגר"ח סולובייצ'יק זצ"ל אמר דזה רק משום דכל כלל ישראל זה ברכה מאד ולא שאר ציבור. (אילת השחר נשא ו, כז)

ברכת הפירות

הגר"ח סולובייצ'יק זצ"ל העיר להתבונן דהנה פרי העץ חשוב מפרי האדמה בברכתו ובטעמו והרי שניהם גדלים מהאדמה ומה דגידול פרי העץ עובר ג"כ דרך ענפי האילן זה עושה את כל החילוק והדבר מפליא ועוד דהא מים הולכים רק למקום נמוך ובאילנות אפי' בהרים הגבוהים המים מגיעים עד לראש האילן. (ימלא פי תהלתך תפילה עמ' רפ"א)

אילו פינו מלא

אלו פינו מלא שירה כים וכו' אין אנחנו מספיקים להודות לך ה'. הגר"ח סולובייצ'יק זצ"ל אמר דלכאורה אם האדם הי' כ"כ גדול הרי היו גדלים ג"כ השגותיו בהבנתו על מה שצריך להודות ופירש דהכונה שאפילו אם הי' לאדם כל השגות גדולות אלו אין אנחנו מספיקים להודות אפילו על מה שאנחנו מבינים עכשיו שצריך להודות ולא רק על מה שיבינו במצב היותר גדול. (ימלא פי תהלתך תפילה עמ' רח"צ)

הנחת כובע בשבת

כתב הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א: והנה שמענו בשם רבינו הגדול מרן הגראי"ל שליט"א שהגאון הגדול ר' משה סאלאוויצ'יק זצ"ל החמיר לעצמו שלא להניח בשבת את הכובע קפלוש על השולחן כצורה הרגילה אלא להניח הפוך. והנה כמובן שאין טפח בשולים. ולכאורה החשש הוא אם יש מהחלק העליון של הכובע ועל השולחן טפח הוי"ל כאהל עראי. (סי' אהל עראי עמ' רע"א ועיי"ש באריכות)

הערה על דברי הגר"ח

כתב הגר"ח בתוך מכתב: עכ"פ נ"ל לפי מש"כ לעיל כיון דביו"ט רק כוונתו לצורך חול מהפך המלאכה למעשה איסור א"כ כשאינו מכוון לצורך חול אינו בכלל מלאכת איסור אלא דאילו זה ודאי דעשיית המלאכה יכולה להיות רק לצורך חול אז היינו צריכין לדון כאלו מכוון לחול כיון שאי אפשר אחרת ומה שלא כוון לזה הוי שנת או מעות אבל מכיון שבאמת הדבר לא ברור ויכול להיות שבאמת

מבשל ליו"ט וגם הוא לא נתכוון לצורך חול נ"ל דיש לדון אותו כאינו מתכוון ואינו פסיק רישא דמותר ולא דמי לשבת דהמלאכה מצד עצמה אמורה וכוונתו אינו עושה אותו רק לשוגג וכמוש"כ כ"ת בעצמו והעיקר תלוי לפי המציאות באמת זהו מש"כ במכתבי הקצר וכפי שכ"ח יראה כתבתי זאת רק בקצרה וכנראה כבר נמצאת סברא זו בדברי האחרונים ועדיין בקשתי קיימת לברר אצל חברי ביהמ"ד אם יש מקום להשתמש בדברים לגבי הדינים שאנו דנים עליהם ובוזה אומר שלום לכ"ח ולכל הח"ח והשם יברך את עמו בשלום ונזכה כולנו במהרה להושע תשועת עולמים כנפשו ונפש המברכו בלונ"ח.

והעיר רבנו ע"ז: נניח שזה כן דעיקר האיסור מפני שרוצה לעשות מלאכה לצורך חול מ"מ אם בעוד שניה זה חול הרי הוא מכוין לשניה הבאה שאליבא דאמת היא חול וכי אמרה תורה שצריך לעיין בגלל שזה חול הא האיסור הוא לעשות מלאכה על זמן שהוא חול ולא מחמה שמכוין מחמת שאז הוא חול עכ"ל. (והאיש משה ח"ב עמ' ק"ז)

אבי אבי רכב ישראל ופרשיו

הספד רבנו שליט"א בשעת הלויה בירושלים

בזמן שאליהו עלה בסערה השמימה כתוב בפסוק (מלכים ב' ב' י"ב) ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו, ובגמ' במו"ק (כ"ו א') ילפינן מזה דעל רבו שלימדו תורה קורעין קרעין שאין מתאחין, מדכתיב ואלישע וגו', אבי אבי זה אביו ואמו, רכב ישראל ופרשיו זה רבו שלימדו תורה, מאי משמע כדמתרגם רב יוסף רבי רבי דטב להון לישראל בצלותיה מרתיכין ופרשין.

ולכאורה מה השייכות מש"כ כאן שהי' טוב לישראל בתפילותיו ללמוד מזה לענין רבו שלימדו תורה, ובמהרש"א כתב ומשמעו חכם ורב כמ"ש פ' י"ג מי שיש לו חולה בביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים ותפילותיו נשמעת עכ"ל.

וכנראה נתחדש כאן בגמ', שזהו צורת ת"ח אמיתי, דאליהו הנביא הרי הי' חכם מגדולי מקבלי התורה, כל התורה שיש בכלל ישראל עבר ע"י קבלת משה מסיני ומסרה ליהושע וכו', ואחד ממקבלי התורה הי' אליהו הנביא (כמש"כ בהקדמת הרמב"ם), ואם תפילותיו היו טובות לישראל יותר מרכב ופרשים, זה מראה שכל דאגות כלל ישראל עמד עליו, דחוץ ממה שהי' נביא ומקבל התורה הי' תפילותיו על הכלל כולו, זאת אומרת שכל יהודי נגע לבלו, וזה אמרו מי הוא רבו שלימדו תורה, כשרוצים לומר מי חכם אמיתי, לא אומרים סתם חכם, אלא כזה חכם שטוב לישראל בתפילותיו מרכב ופרשים, שיש בלבו את דאגות כל כלל ישראל וכל יהודי תופס מקום בלבו.

וכן מצינו בגמ' במכות (י"א א') על הדין דרוצחים בשגגה היו יוצאים מעיר מקלט במיתת הכהן גדול, ואמרו לפיכך אימותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו, ואמרינן טעמא דלא מצלו הא מצלו מייתי וכו' מאי הו"ל למעבד וכו', שהי' להן לבקש רחמים על דורן ולא בקשו.

והנה וכי הכהן גדול לא התפלל, הרי כל יהודי מתפלל והתפילות הולכות על כל הכלל, אלא דכפי כמה שמרגיש יותר עמוק בצער של כל יהודי זה תפילה אחרת, וממילא אם הכהן גדול הי' מרגיש יותר צער של כל יהודי, הי' מבקש יותר רחמים על דורו, ולא הי' יוצא דבר כזה שיהודי ירצח בשגגה, ואם יש רוצח בשגגה הרי זה תביעה עליו.

אליהו הנביא שחז"ל אומרים שזה רבו שלימדו תורה, אלישע אמר עליו אבי אבי רכב ישראל ופרשיו, שטוב לישראל בתפילותיו מרכב ופרשים, שהי' בלבו כל כלל ישראל, וממילא זה הי' עמקות של תפילה שהרגיש את צערו של כל אחד.

מי שהכיר את הנפטר החסיד הגדול והצדיק ר' משה, יודע שכל יהודי הוא לקח בלבו, הוא הי' אדם שעלה בבריאותו צער של כל יהודי, מי שהי' קרוב אתו יודע שכל יהודי הי' קרוב בלבו ותפס אצלו מקום, ולא רק בשנים אלא כבר כשהי' צעיר בן י"ג שנים, אנשים הרבה יותר מבוגרים ממנו הרגישו קירבה להיות בסביבתו, בלי שהוא עשה איזה דבר מיוחד עבור זה שהשפיע, אלא כל אחד ידע שיש לו מקום בלבו, אדם שכולו חסד כולו טוב, ועליו אפשר לומר חכם שחז"ל אומרים שכל יהודי תופס אצלו מקום.

כתוב בספרים שיש נשמות פרטיות ויש נשמות כלליות, נשמות כלליות היינו שכל הכלל תופסים אצלו מקום, ואצל הנפטר הי' ניכר תמיד שהוא כללי, כל אדם תפס מקום בלבו, מה נדבר על המעלות, מי שהי' עמו שנים רבות יודע שהכל הי' בהצנע לכת, חסר כאלו אנשים, יש אולי יחידי סגולה כאלו, אדם שהי' כולו טוב, כולו לשם שמים, הי' לו אהבת הבריות שאין הרבה כאלו בעולם, כל שאיפותיו הי' רק עם אמת עם יראה, בין בתורה בין בחסד ובכל הדברים.

והנה הרי כתוב בספרים שיש לכל אחד דינים גדולים, והקב"ה יעזור שיזכה בדין, להכנס מיד שיהי' במחיצת אבותיו הק', שיזכה להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו שזה התכלית, ואני מבקש מחילה על כל השנים, בודאי הטרחתיו מאד וצערתי בכל מיני דברים, והקב"ה יעזור שיהא בלע המות לנצח וגו'.

והוסיף פעם רבנו ואמר: רבים התפעלו על שברכתי את הגר"מ שיזכה בדין, כי רגילים לומר תמיד בהספד שימליץ טוב וכו', ואינם יודעים שהנפטר עומד בדין כולו רועד על נפשו, והם עוד מבקשים ממנו טובות שיעזור להם.

צער שנתקצרו ימי החכם

הספד רבנו בבית כנסת לדרמן י" סיון תשנ"ה

קשה להספיד את הנפטר הגדול אשר נתקיים בו טוב לגבר כי ישא על בעוריו, תמיד הוא הי' גדול לא רק בשנותיו האחרונות, גדול בתורה גדול ביראה, תמיד הי' מה ללמוד ממנו בין בתורה בין במידות בין ביר"ש ובכל הדברים, וההצנע לכת שלו הי' באופן מפלא, אני לא למדתי מספיק הי' הרבה מאוד מה ללמוד ממנו הן בתורה הן ביר"ש, ככל כמה שהכרתי אני יודע שאיני ראוי לזה.

בשבת (ק"ה ב') איתא א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים מדה כנגד מדה שנא' בסאסאה בשלחה תריבנה, ופרש"י מדה כנגד מדה הוא לא נתאבל על שנתקצרו ימי החכם אף לחיו לא יחושו מן השמים, הרי דענין ההספד הוא להרגיש את הצער של החכם שנתקצרו ימיו, ואע"פ שאין המדובר דוקא על חכם שמת צעיר, ובגמ' שם (קנ"ג א') איתא דארי"י ברי' דרב שמואל בר שילת משמ"י דרב מהספדו של אדם ניכר אם בן עוה"ב הוא, ופרש"י שאם כשר הי' הכל בוכין עליו ומורידין

דמעות ומספרים שבחו, איני והאמר לי רב לרב שמואל בר שילת אחים בהספידא דהתם קאימנא וכו' הא דמחממו לי וכו', ופרש"י לעולם חמומי בעי שאין בני אדם נכמרים כ"כ על זקן ומיהו לאדם חסיד כי מחממו בהספידא מתחממי ובכו כולוהו, ולמי שאינו חסיד כ"כ מחממו ליה ולא מחממו, דעל אדם זקן לא בוכים, אבל לאדם חסיד כשמחממים אז בוכים.

וכאן בגמ' כתוב שהתביעה על שלא נתאבל שנתקצרו ימיו, ולכאורה אם מצד זה למה דוקא על חכם, וכי על קיצור ימיו של אדם פשוט א"צ להצטער, הרי צריך להיות נושא בעול של כל אדם, וכנראה דאצל חכם זה נקרא תמיד נתקצרו ימיו, כי כל זמן שהוא חי הוא רוכש עוד ועוד מצוות, וכמובא בעליות אליהו (הערה קי"ז) שהגרי"א ז"ל לפני פטירתו אחז בציציותיו ואמר בבכייה כמה קשה להפריד מעולם המעשה הזה אשר ע"י מצוה קלה כ"כ של ציצית אדם ישר יחזה פני שכינה ואיפוא נוכל למצוא זאת בעולם הנשמות אף אם יתנו כל כוחותיו עבורו עכ"ל, וזה הכונה שנתקצרו ימיו של חכם, דאצלו זה תמיד נתקצרו ימיו, וכשלא מרגישים הצער לא מאריכים ימים.

והנה לפי הגמ' כאן נמצא דעיקר ההספד משום הצער של החכם, אמנם הגמ' בסנהדרין (מ"ו ב') דנה אם ההספד יקרא דחיי או יקרא דמתי, ונ"מ לענין מחילה, ולכאורה כאן מבואר שזה משום הצער ולא מצד יקרא, ואולי הגמ' שם איירי בשאר אנשים שאינם ת"ח, אמנם התוס' (שם בסנהדרין) מקשים משאול שלא נספד כהלכה דאי משום יקרא דחיי הרי מחלו ישראל על כבודן שלא הספידוהו, ועי"ש תירוצם, ואם לא איירי בת"ח א"כ מה הקושיא הרי שאול ה"י ת"ח, ואולי י"ל דכיון ששאול ביקש שיהרגוהו ממילא לא שיך בזה חיוב הספד על שנתקצרו ימיו.

עכ"פ משמע שיש ב' עניני הספד, אחד ענין של כבוד והגמ' דנה אם זה משום יקרא דחיי או יקרא דמתי, ועל זה הענין לומר שבחים עליו וזה כבוד המת או כבוד החי, ויש ענין נוסף של מתעצל בהספדו של חכם, על שלא כואב לו בפטירת הת"ח, וזה תביעה על כל אחד למה אינו מרגיש צער על סילוק הת"ח, ובאמת ככל שאדם יותר קרוב לרוחניות צריך להרגיש יותר את הצער, ואם לא מרגישים, זה תביעה, ולפי מאמר חז"ל זה אין העיקר לומר שבחים.

בגמ' שם כתוב שהי' תביעה על שלא הספידו את יהושע, והוא ה"י במיתתו בן ק"י ולא ה"י צעיר, אבל לא הרגישו מספיק את הצער על שמת, כפי שיש לאדם יותר שייכות לרוחניות צריך להרגיש יותר כאב בסילוק הת"ח, וכשנזכרים בין בגאונותו בין בצדקותו נורא הצער שצריך להיות שנסתלק כזה ת"ח.

רצוני להזכיר נקודה שאינו דבר פשוט, בטבע האדם שכל דבר שעומד לפניו לעשות, וביכולתו לעשות בנקל או קשה, הוא מחפש לעשות קל ולא לעשות קשה, וזה מתבטא בכל הענינים, ואפי' בלימוד אם יש אפשרות יותר קל או יותר קשה לעמוד על סוגיא, רוצים קל, **אמנם על הנפטר אני יודע שהוא תמיד חיפש דוקא את העמל, דוקא את הקשה, הוא אמר לי פעם מפורש, דהיכן שעמוק, היכן שקשה, שם הוא מחפש.**

בסנהדרין (צ"ט ב') אמרינן אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל מלאכה או לעמל פה ת"ל כי אכף עליו פיהו, ולפי"ז יש ענין אדם לעמל יולד, והגמ' לא חוזרת מזה אלא פירשו במה, ולהבדיל העכו"ם לעמל יולד היינו עמל מלאכה, וכן ע"ה שאינו יכול ללמוד תורה יש לו עמל מלאכה, אבל הוא נולד לעמל, ואמרו שם כולוהו גופי דרופתקי נינהו טובי לדוכי דהוי דרופתקי דאורייתא, דבאמת אדם לעמל יולד ואשרי מי שעמלו בתורה.

וזה פרט חשוב שהי' אצלו, הוא לא חיפש קל אלא לעמל, בין בתורה בין בשאר דברים, היכן שהי' דבר קשה דוקא שם הוא חיפש לסייע, בין בעניני בין אדם למקום ובין בעניני בין אדם לחבירו, דוקא היכן שקשה, עמלה של תורה הי' אצלו, ולא חיפש להפטר מזה אלא אדרבה.

חוץ מהשבחים שהי' גדול וצדיק גדול במידות וענוה מה שלא שיך, לא רק בזקנותו, אלא כך הוא נבנה מתחילתו בגדלות, אדם גדול, וזה חלק מהפרטים שהי' אדם עם עמל, מה אנחנו הפסדנו, כלל ישראל הפסיד, חוץ ממה שנתקצרו ימי החכם, צריך להרגיש את הצער על זה, אצלו הי' במיוחד ענין נושא בעול עם חבירו, הוא הרגיש בצער אחרים, זה עלה לו בריאות, איני יכול להאריך אך אני יודע דבר אחד שהוא ממש מהשרידים בדורותינו, אין כאלה אנשים, יחידי סגולה, והצער הוא גדול, חוץ ממה שחסר לדור, צריך להרגיש את הצער שנתקצרו ימי החכם וחוב להרגיש את הצער, והקב"ה יעזור שיהא בלע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים.

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א בזמנינו יש בתים שיש בהם מסנן מים שיהיו מסוננין, הנה רוב בני"א שותין תלהו כד, ואפילו אלו שיש להם מסננת כזאת בבתיהם, מ"מ כשנמצאים חוץ מהבית שותים גם מים אחרים, ואמר הגרי"א שליט"א דשרי להו לסנן. מיהו לרפואה שצריך מים נקיים מאד ומקפידים על זה, אפשר דהוה בורר אע"פ שסתם בני"א אינם מקפידים, מ"מ לא גרע מאיסטניס ועדיפא מיניה, ודמי לעומר (מנחות ס, ב) דחשיב קפידה גמורה. (שיעורי שלמי תודה בורר עמ' לה)

העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keailtarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרבנית זלבה גולדה לוין ע"ה בת הר"ר פישל הכהן ז"ל